

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnishvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 6 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročnino in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izveniši
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 12.

V Ljubljani, v petek, 16. januarja 1903.

Letnik XXXI.

Državni zbor.

Dunaj, 15. prosinca.

Štiri tedne je bilo tiho in mirno v zbornici. Dvakrat so se mej tem časom sešli češki in nemški delegati, da od vlade sprejmo predloge glede nemško-češke sprave. Te predloge so Čehi in Nemci spravili v miznice ter vladi obljubili, da vsaka stranka za se izdela svoje načrte. Nemci so baje s svojimi načrti že gotovi, Čehi utegnejo zopet predložiti jezikovni načrt posl. dr. Pantuška, in v soboto se menda vsedejo k skupni mizi, da vladi razgrnejo svoje želje in zahteve. Nam se dozdeva, da se vsa ta pogajanja polagoma zgube v pesku, ako vlada, oziroma njen šef sproti ne odvaja ovir. In konec? Ta je v rokah vlade, ki sicer v zbornici nima nobene gotove večine, a je v sedanjih razmerah malone absolutna. To ni toliko njena zasluga, kakor krivda parlamenta, ki se lovi ob opore kakor metlav človek in ne najde izhoda iz labirinta. Najjednostavnejše bi bilo, da vlada sama uveljavi pravičen jezikovni zakon in nov poslovník, ki bi odgovarjal razmeram.

Danes je prva seja po počitnicah. Pričela se je zopet v znamenju obstrukcije. Prva točka dnevnega reda je namreč bruseljska pogodba glede sladorne industrije. Ta koncesija je največjega pomena za češko deželo, ki izvažajo mnogo sladkorja, pa tudi za vso državo, kar hočem pojasniti v posebnem članku. Danes v pojasnilo omenim, da se meseca sušca minolega leta v Bruslju zastopniki Avstrije, Nemčije, Belgije, Francije, Španije, Italije, Nizozemske in Švedije podpisali pogodbo, da vse te države odpravijo premije sladkornim tovarnarjem in prekupecem. Avstrija je n. pr. na leto izdala na premijah 18 milijonov kron. Ob enem morajo vse te države določiti carino, ki ne sme biti višja od 6 frankov. Premije ponehajo s 1. sept. 1903, ako parlamenti vsak imenovanih držav do 1. svečana odobro to pogodbo. To je v bistvu bruseljska sladorna pogodba, katero naj av-

strijski in ogrski parlament odobrita zadnji čas do konca tekočega meseca.

Gostje večkrat delajo račune brez krčmarja, v tem slučaju pa je krčmar naredil račun brez gostov. Prvi so bili Čehi, ki so se uprli, ne nagodbi kot taki, ker ta je danes z ozirom na svetovni trg in divjo konkurenco sladorne industrije potrebno zlo, marveč iz formalnih vzrokov. Čehi imajo namreč skupaj vloženih še 66 nujnih predlogov, ki zapirajo pot dnevnemu redu. Dasi je predsednik v dogovoru z vlado na prvo mesto dnevnega reda postavil bruseljsko pogodbo, je včeraj navzlic temu parlamentarna komisija češkega kluba zahtevala, da pride bruseljska pogodba na dnevni red z nujnim predlogom.

Ko so to zvedeli načelniki nemške ljudske in napredne stranke ter veleposestva, so to zahtevo odklonili, češ, kar je že itak prvo, tudi z nujnim predlogom ne more biti najprvejša. Posredoval je zopet češki minister dr. Rezek, in konečno je sklenil češki klub, da zapostavijo svoje nujne predloge za prvo točko in bruseljski pogodbi priznaje prednost. Danes zjutraj ob 9. uri so predsednik zbornice grof Vetter, ministeraki predsednik dr. pl. Körber, dr. Pacak, dr. Rezek, dr. Bärnreither in dr. Gros določili, naj predsednik izjavi začetkom seje: Preidemo na razpravo o bruseljski pogodbi in podelim besedo prvemu protigovorniku. V tej izjavi je bila torej na zahtevo Čehov izpuščena beseda »dnevni red«. Mejttem pa so češki radikali Klofačeve skupine in vsenemci sklenili, da se vpró temu dogovoru in ne umaknejo svojih nujnih predlogov. Češki radikali imajo še od jeseni vloženih 19 nujnih predlogov. Danes je Klofač pritresel dvajsetega, ki pozivlja vlado, da delavcem v Pragi preskrbi dela in kruha. Ker pa je imel ta nujni predlog le 5 podpisov, a jih je treba vsaj 20 za nujnost, je predsednik dal predlog na glasovanje. Vstali pa so le še trije Mladočehi, nujnost torej ni obveljala, kar je posl. Fresla jako razburilo.

Vsenemci pa so zopet vložili nujni pred-

log, da naj zbornica takoj prične prvo branje državnega proračuna. Konec vsega pogajanja in računa je bil, da je predsednik nevoljno izjavil: Pričnemo razpravo o nujnem predlogu poslanca Fresla glede jezikovnih razmer pri državnih železnica na Češkem.

Fresl je govoril od 1/2. ure do 1/4. 5. Poslušali so ga le ožji tovariši, zbornica je bila skoraj prazna, tem živahnejša pa so bila posvetovanja za kulisami. Nemška napredna stranka je imela danes sejo, v kateri so posamezni člani izražali svojo nevoljo proti obstrukciji in pretili z odločnim odporom. Čudno, da ravno oni gospodje izražajo nevoljo, ki so bili za časa Badenija in grofa Thuna učitelji obstrukcije. Sicer pa imajo Nemci najboljšo sredstvo proti češki obstrukciji v rokah. Čehom naj dovolijo notranji uradni jezik, in Bosna je mirna.

Za Freslom je začel govoriti poslanec Klofač. Koliko časa misli dolgočasiti galerijo, tega ni napovedal. Dasi imajo narodni socialci še celo kopo nujnih predlogov na predsednikovi mizi, vendar morajo kmalu omagati brez pomoči mladočškega kluba, ker so jim danes tudi češki agrarci odrekli podporo. Stvar se utegne končati z ropotom in krikom.

Versko gibanje v Avstriji.*)

Na temelju zadnjega ljudskega štetja z dne 31. dec. 1900 priobčujemo naslednje zanimive podatke glede ljudskega gibanja v Avstriji v dveh znamenitih pogledih, v verskem in narodnostnem, primerjaje ob enem te podatke z ljudskim štetjem prejšnjih let. Upamo, da bo ta razpored za marsikoga poučen.

Versko gibanje in verske premembe narodov v Avstriji. Radi lažjega pregleda izpustimo manjše verske ločine, ki štejejo skupno 9616 udov. — Ozmimo se tedaj na veroizpovedanja, ki so bolj razširjena. Bilo je in sicer v Avstriji:

*) Prim. Historisch-politische Blätter CXXX. 10. (1902.) »Die confessionellen und nationalen Verschiebungen in Oesterreich«.

	L. 1880	L. 1890	L. 1900
rimsko-katoličanov	17,693.166	18.934.166	20,660.279
grško-zedinjenih	2,533.323	2,814.072	3,134.439
grško-razkolnih	492.058	544.739	606.764
staro-katoličanov	6.134	8.240	12.937
protestantov avgb. v.	289.005	315.828	365.454
protestantov helv. v.	110.525	120.524	128.557
judov	1,005.394	1,143.305	1,224.899
brez veroizpovedi (konfessionslos)	3.333	4.308	6.149

Povprečni prirastek vseh veroizpovedi je znašal v desetletju 1880 do 1890 = 7.91%, v desetletju 1890 do 1900 = 9.44%.

Iz gorenjih števil je razvidno, da se odstotki prirastka posameznih veroizpovedi v teh desetletjih naslednje razdele:

	1880—1890	1890—1900
rimsko-katoliška	+ 7.01%	+ 9.13%
grško zedinjena	+ 11.82%	+ 11.38%
grško-razkolna	+ 10.70%	+ 11.39%
staro-katoliška	+ 34.33%	+ 57.00%
protest. avgb. v.	+ 9.28%	+ 15.71%
protest. helv. v.	+ 9.05%	+ 6.67%
judovska	+ 13.72%	+ 7.14%
brez veroizpovedi (konfessionslos)	+ 29.25%	+ 42.73%

Če primerjamo ta prirastek s celotnim številom prebivalstva, tedaj vidimo, da je bilo od vsega avstrijskega prebivalstva

	1869	1880	1890	1900
rimsko-katoličanov	80.3	79.90	79.23	79.00
grško-zedinjenih	11.44	11.44	11.77	11.98
grško-razkolnih	2.20	2.82	2.28	2.32
staro-katoličanov	—	—	0.034	0.049
protest. avgb. v.	1.22	1.30	1.32	1.39
protest. helv. v.	0.51	0.497	0.50	0.49
judov	4.57	4.54	4.78	4.68
brez veroizpovedi	—	0.0015	0.018	0.024

Čudno se nam morda vidi, da v zadnjih treh desetletjih stalno pojemajo rimsko-katoliški živelj. Zdelo bi se, da je edino krivo temu neko tiho gibanje za »proč od Rima«. Toda če stvar na-

LISTEK.

Poroka na Cetinju.

(Dalje.)

III.

12. julij 1902.

Bil je dan poroke in praznik sv. Petra. Dvojni narodni praznik. A Črnogorci ne praznujejo sv. Petra katoliške cerkve, temveč svojega sv. Petra, čegar truplo počiva v zgodovinskem samostanu na Cetinju. Bil je to tretji vladika samostojne Črnogore, zgodovinska in zelo važna oseba. Živel je osemdeset let. Umrli je leta 1830 bilin svetnikom proglašen leta 1834. V onih letih in še kasneje ni bilo mesta Getinje. Vojvoda Peter Vukotič, oče kneginje Milene, pripovedoval je večkrat, da na Cetinju ni bilo drugega, nego samostan, kjer so se zbirali načelniki posameznih okrajev in kjer so določali bodočnost domovine.

Kjer stoji danes mesto Cetinje, so sejali krompir in žito. Velikansk napredek med onimi gorami v manj nego sedemdesetih letih! . . .

Krasno jutro je naznanjalo svatbo. Okoli in okoli zapirajo Cetinje visoke gore, tako da se ti zdi, da si v dobro utrjeni trdnjavi. Vrh najvišjega vrha Lovčena, kjer je hotel

biti pokopan naslednik Petra I., Peter II., velik narodni pesnik, katerega se Črnogorci spominjajo pod imenom Vladika Rade, umrl leta 1857, sijal je sladki poetični pozdrav ženinu in nevesti. Ulice so bile vse žive. Italijanskim gostom je šel na roko črnogorski poslanik v Rimu Evgen Popovič. Italijanske gospe so bile izgubile z njim neko stavo. Izgubile so bile namreč na poti po Črnigori mošnjo, v kateri so imele različne stvari.

»Najbrže nam je padla iz kočije blizo Njegoša, kjer smo se peljale mimo okoli polnoči. A najbolje, ne govorimo več o tem.«

»Kaj!« poskočil je Popovič, ki se je nekako čutil užaljenega v svoji časti črnogorskega poslanika. »Ni dvoma, da bo vse najdeno!«

In res, drugi dan prinesel je neki deček iz Njegoša mošnjo, nedotaknjeno v hotel. Pomislimo, kako zadovoljen je bil Popovič, ki je prej trdil, da ima poštenje na Črnigori mej ljudstvom globoke korenine. Naj zgubi potnik, kar hoče, gotov mora biti, da zopet najde izgubljeno.

Že proti 9. uri zjutraj so stali v vrsti črnogorski vojaki pred knežjo palačo. Kaki korenjaki! Služijo samo štiri mesece, toliko da se privadijo vojaški disciplini, po štirih mesecih pa se vrnejo domov. V štirih me-

seih nauče se vsega, kolikor znajo stari vojaki, ker v njih krvi je vojaški duh. Pred nedolгим časom sezidali so novo vojašnico, katera ima ta napis: »N. I.« (Nikolaj I.) Te štiri črte napisal je iz topov, katere so si priborili Črnogorci v vojski in oni dve piki pa iz krogelj iz topa. Zraven glavnega vhoda v vojašnico leži velik, star lev sv. Marka, ki spominja, da so bili črnogorski junaki večkrat v boju z benečansko ljudovlado.

Na dvor so prihajali dostojanstveniki, resni, v junaškem nastopu. Knez Nikola je bil s svojimi že na terasi palače. Kočija s prestolonaslednikom Danilom ustavila se je pred palačo. Danilo je moral iti po nevesto. Postavil se je pred knezom vojaški in pričakoval od očeta povelja. In knez, oče Nikolaj, rekel mu je s svojim mogočnim glasom: »Sretan ti put, sinko; idi s Bogom!«

Nekoliko minut kasneje je šel iz palače ženin, knez Mirko, katerega je spremljal samo njegov poročni boter (priča) vojvoda Ilija Plamenac, vojni minister, in se obrnil proti dvorni cerkvi, kjer je pričakoval nevesto. Tako je črnogorska navada. Knez Mirko je bil vznemirjen.

Tu je sedaj kočija z nevesto in njenimi roditelji. Pred palačo je izstopila Natalija, bleda in ganjena, obrnila se proti knežji družini, poklonila se, v trenutku jo je vse

oboževalo. Vsak je razumel, da je bilo tej krasotici že prej določeno, da zasede prostor med najuglednejšo človeško družbo. Pripoznani črnogorski pisatelj in urednik lista »Glas Črnogore« dr. Lazo Tomanović si ni mogel kaj, da bi ne bil zašepetal prijatelju na uho: »Oh, kak biser, kako krasna kneginja!«

Štirje paži približali so se nevesti in držali jej dolgi pevesek njene krasne poročne obleke in v tem času so se razvrstili ženitbenski gostje: prestolonaslednik knez Danilo dal je desnico nevesti, knez Nikola gospej Konstantinovič, njen soprog pa kneginji Mileni in tako dalje. Nekateri so hoteli priseči, da je nenaznanjeno prišla tudi kraljica Helena, tako jej je podobna kneginja Koenija. Spreveda se je udeležil tudi princ Peter, kateremu je trinajst let, kateri se tiždi, da je iz samega živega srebra, tako je živ in nemiren.

Pred sprevedom sta stopala mala dečka, neseča svete podobe, katere podobe častita potem ženin in nevesta na svojem domu na poseben način in ju spominjajo na poroko.

Solnce je pošiljalo svoje zlate žarke na spreved — fantastična, nepozabljena alika, topovi so gromeli, vojaška zastava se je povesila in glasni živio-klici spremljali so spreved v cerkev.

(Dalje prih.)

tančnejše preiščemo, vidimo, da ni tako. Statistika nam nudi o naravnem pomnoženju posamnih veroizpovedi, zlasti v drugi polovici minulega desetletja točnih podatkov.

Če namreč primerjamo naravno (izvirajoče le iz številke rojstev in smrti) pomnožitev veroizpovedanj in njihov resničen prirastek, tedaj pridemo za minulo desetletje do sledečih rezultatov:

	narav. prirast.	resnični diferen.
1. rimsko-kat.	10-35 %	9 12 % — 123
2. grško kat.	13-66 „	11-36 „ — 230
3. „ razkol.	12-65 „	11-25 „ — 140
4. protest. veroizpovedi	11 88 „	13 12 „ + 124
5. judovska	16-30 „	7-14 „ — 916
6. druge veroizpovedi (starokat., brez veroizpovedanja).	13 95 „	52-72 „ + 38-77

V absolutnih številkah izraženo je izgubila:

rimskokatoliška	232 881
grškokatoliška	65 028
„ razkolna	7 639
judovska	104 758

pridobile so pa:	
protestantska	5 429
druga veroizpovedanja	6 433

Iz te tabele je razvidno, da ima katoliško prebivalstvo najmanjšo tendenco naravne razmnožitve. To ni čudno. Kajti skoro vse dežele avstrijske, ki imajo skoro izključno katoliško prebivalstvo izkazujejo najmanj naravno pomnoženje; prebivalstvo Primorske, Moravske (Šlezija) in Dalmacije se je pomnožilo nad povprečno višino namnoženja v Avstriji.

To je en vzrok, da se rimsko katoliško prebivalstvo ni procentualno pomnožilo. Toda resnični prirastek, ki je za — 123 % manjši od naravnega, kaže, da so še drugi vzroki pojemanja: izseljevanje in odpad. Odpad sam ne zadostuje. Kajti čeprav nimamo statistike o odpadnikih, vendar je gotovo, da vsi pripomočki, in to skoraj vselej kaj nizkotni, niso mogli kaj več kakor 30 000 ljudij pripraviti k odpadu, kar da še le 0 15 %. Ker je pa to intenzivno gibanje za odpad še le dobro 3 leta staro, tedaj je jasno, da odpad sam ni kriv zmanjševanju rimskokatoliškega prebivalstva. Kot glavni faktor mora veljati izseljevanje. To zlo pa tako narašča, da je od 1890—1900 znašalo 16 7 % prebivalstva, ki je bilo izkazano v letih 1870—1880; v tem času samem pa se je izselilo le 3 1 % ljudij. Kako zelo se more zmanjšati prebivalstvo kake veroizpovedi valed izseljevanja, kaže zgled judov. Ta rod, ki se naravno tako množi (163 %) se pa valed izseljevanja v Avstriji tako krči, da znaša resnično pomnoženje le 7 14 % (tedaj za 9 16 % manj kakor naravno) in valed tega je padla procentualno ta veroizpoved v zadnjem desetletju.

Zanimivo bi bilo študirati še razmere drugih veroizpovedanj v Avstriji, ali to bi nas zavedlo predaleč.

Tedaj v zadnjih desetletjih je padlo rimsko katoliško prebivalstvo za — 13 %. Poglejmo še, kakšno je stanje v posameznih deželah. Katoličanov je imelo:

	1890	1900
Niževavstrijsko	92-92 %	93 37 %
Gorenjevavstrijsko	97-60 „	97-52 „
Solnograško	99-42 „	99-20 „
Štajersko	98-98 „	98-73 „
Koroško	94-76 „	94-35 „
Kranjsko	99-76 „	95-14 „
Primorsko	98-56 „	98-59 „
Tirolsko in Predarlško	99-51 „	99-36 „
Češko	96-05 „	95-98 „
Moravsko	95-29 „	95-37 „
Šlezija	84-32 „	84-66 „
Galicija	45-38 „	45-79 „
Bukovina	11-19 „	11-86 „
Dalmacija	83-33 „	83-66 „

Valed tega se je procentualno nekoliko pomnožilo rimsko katoliško prebivalstvo v Dalmaciji, Šleziji, Primorju, na Moravskem, v Galiciji in Bukovini. V prvih treh kronovinah se je tudi prebivalstvo pomnožilo nad avstrijski normale, kakor že omenjeno. Iz vseh predstojedih števil se prav lahko razvidi stanje revstev v posameznih kronovinah.

Dr. Stransky proti mladočeškemu klubu.

Dr. Stransky je mladočeškemu klubu in časopisju provzročil veliko preglavico. Kot podpredsednik mladočeškega kluba se je upri sklepom svojega lastnega kluba ter zagovarja v svojih listih od mladočeške različno taktiko. »Narodni listy« mu odgovarjajo, a se ne spuščajo v podrobno zavrnitev, ampak osorno in bolj splošno zavračajo Stranskega taktiko v klubu kot disciplini in češki celokupnosti nevarno. Pravijo, da se mora tako nastopanje podpredsednika najostreje zavračati, da je brez primere v parlamentarnem življenju, da jemlje dr. Stransky svoje orožje iz arzenala čeških narodnih nasprotnikov in škoduje vitalni poziciji češke stranke ravno v najvažnejšem trenutku odločilnega boja proti Koerberjevemu ministerstvu. To škoduje Čehom več, kakor najhujši napadi nasprotnikov. Očitajo dr. Stranskemu, da na-

pada češke politike s tako vulgarnimi izrazi, kakor bi s konji barantal, ter pravijo, da se Čehi ne bodo dali premetiti od ljudi, kateri so zmnožni tudi svojega Boga izpremeniti, če jim tako bolje kaže.

Češko-nemška sprava.

Češko-nemška pravna akcija napreduje silno počasi. Sedaj, ko sta obe stranki pre-jeli v presojo vladni jezikovni načrt, je stvar kar obtičala in nikakor ne napreduje. Posebno se pa odlaša s sejo češke pravne konference. Že dvakrat ali trikrat so določili dan drugi seji, včerajšnji listi pa iznova poročajo, da se je za jutrišnji dan določena seja odložila na torek. V tej seji, pravijo, bodo Čehi in Nemci podali svoje odgovore na vladni načrt in potem se bržkone izvoli pravni pododbor, ki bo skušal določiti srednjo pot.

Niž bolje ni seve z uspehi v moravski konferenci. Tu Nemci niti niso edini, ali naj se udeležijo posvetovanj ali ne. Izvršilni odbor nemške liber. stranke za Moravsko je namreč sklenil pozvati svoje zastopnike v konferenci, naj se ne udeležujejo nadaljnjih obravnav, ne ugovarjajo pa sestavi moravskega pravnega odseka, kakoršni je obstojal doslej. Nasprotno je pa vodstvo nemške ljudske stranke dalo svojim članom popolno prosto roko. Na skupnem shodu minulo nedeljo je pa obveljal prvi sklep in v tem smislu bo posl. d' Elvert oddal izjavo v prihodnji seji pravne konference.

Vesti o mobilizaciji avstrijske armade.

Med včerašnjimi brzojavnimi vestmi smo omenili poročila nekaterih listov o resnih pripravah naše monarhije za slučaj povstanka nevarne vstaje na Balkanu. O tem piše »Berl. Tagblatt«, kakor pravi, iz zanesljivega dunajskega vira, mej drugim to-le: Ker se sultanova vlada nikakor noče s potrebno resnostjo ozirati na opetovane opomine evropske diplomacije v zadevi nujno potrebnih reform v Makedoniji, bodo avstrijske čete pri prvi priliki prodrle v Sandšak-Novi Bazar in zasedle pokrajino do Mitrovice. Na nadaljnje prodiranje avstrijskih čet za sedaj nihče ne misli, posebno ne v tem slučaju, če se ohrani mir in red na Balkanu. Če se pa prihodnjo pomlad pojavi v Makedoniji nov upor in proti navstati nevarnost upora tudi v okupiranih deželah, bi bila avstrijska monarhija vsekako prisiljena, da v varstvo svojih postojank na Balkanu predre s svojimi četami tudi preko Mitrovice. V to bi bila popolno opravičena v smislu berolinske pogodbe in posebnega dopolnitvenega dogovora s Turčijo. Naravnost bedasta je pa trditev, da se na Dunaju že vrše vse potrebne priprave za mobilizacijo, kajti vsi koraki v svrhu mobilizacije avstrijske armade se lahko izvedo tekom treh dni.

V tem smislu piše imenovani berolinski list. Zanimivo pa je, da njegovim izvajanjem ne pritrjuje razni avstrijski listi. Pred vsem se naglašja, da dogovori med našo monarhijo in Rusijo še niso toliko dozoreli, da bi mogla Avstrija res izvesti take korake. Rusija ne mara »Velike Bolgarije«, Avstrija ne »Velike Srbije«, »avtonomna Makedonija« je pa silno težko izvedljiva, ker bi se v tem slučaju križali interesi dunajske in petroburške politike. Neresnično je dalje, pravijo dunajski listi, da bi smela avstrijska armada prodirati preko Mitrovice. Glasom berolinske pogodbe ima naša vlada pravico vojaške okupacije le za nekda k Bosni pripadajoči Sandšak-Novi Bazar, ki ne sega preko Mitrovice. Dogovor s Turčijo iz leta 1879 pa te pravice tudi ne razširja. Sicer bi pa bilo že prodiranje do Mitrovice združeno z mnogimi težkočami, če bi se ne mogla poprej pridobiti Srbija za akcijo proti Turčiji. Konečno je neosnovana vest o »mobilizaciji v treh dneh«. Mobilizacija moštva in priprava vojnega materijala je mogoča tekom osmih dni, drugače pa je z nabavo potrebnega števila konj, za katero bi se potrebovalo najmanj tri do štiri tedne. — Budimpeštanski poloficiozni »Budap. Naplo« pa z vso odločnostjo dementira vsako vest o mobilizaciji ter naglašja, da se bo naši državi in Rusiji mirnim potom posrečilo doseči izvedbo reform, ki že spomladi onemogočijo vsak nadaljni nemir, in s tem ohraniti na Balkanu status quo, ki je edini cilj in konec obeh velesil.

Proslava poljskega vstanka l. 1863.

V Lvovu in drugih galiških mestih se dne 21. t. m. začne proslava štiridesetletnice poljske vstaje, ki bo trajala celi teden, in za katero se vrše velike priprave. Občinski svet lvovski je sklenil, da se udeleži proslave korporativno. Povabljeni bodo v Lvov tudi vsi Poljaki, kateri so zaradi vstaje bili obsojeni na izgnanstvo v Sibirijo.

Jaurés zborniški podpredsednik.

Francoska poslanska zbornica je izvolila za četrtega podpredsednika socialističnega poslanca Leona Jaurésa. Njegova izvolitev je po poročilu židovsko-liberalnih listov nov dokaz za obstoj in življenjsko zmoglost republikanskega »bloca«. S to izvolitvijo si je

hotel Combes še tesneje prikleniti socialistično stranko, ker vé, da jo bo potreboval v raznih viharjih bojih prihodnjega zasedanja. Zato pa tudi poje Jaurésu slavošpeve vse vladno in njemu sorodno časopisje in posebno naglašja, da Jaurés ni nikdar vodil boja proti republikancem, marveč le proti monarhistom, ali bolje proti »klerikalcem«. Novi zborniški podpredsednik je bil rojen 3. septembra 1859 v Castresu ter bil svojedobno profesor filozofije na liceju v Albi in Toulousu. Zatem je prevzel glavno uredništvo lista »Petite Republique«. Okraj Albi ga je že opetovano poslal v poslanske zbornice. V parlamentu pripada zmernemu socialističnemu krilu, takozvanim vladnim socialistom, katerim pripada tudi minister Millerand. Radikalna socialistična skupina seve s to izvolitvijo ni zadovoljna. Zanimivo je konečno, da je bil Jaurés izvoljen le z 214 proti 196 glasovom in to še le pri ožji volitvi, in da so se iz srede poslancev čuli glasovi kot »Živela Alzaško-Lotrinška!« »Sedaj pride na vrsto tudi lahko cesar Viljem I«

Protiaavstrijske demonstracije v Italiji.

Poročali smo že pred nekaj dnevi o velikem romanju neodrešenih Lahov na grob kralja Viktorja Emanuela II. ob 25letnici njegove smrti. Rimski listi so prinesli o tem romanju silno obširna poročila. Prisotnih je bilo baje do 50.000 ljudi z 10.000 zastavami iz vseh ital. pokrajin. Pripomniti pa treba, da se je iz vse prireditve na prvi hip pokazal demonstrativen pomen romanja v prilog izvanitalijanskim udeležencem in proti Avstriji.

»Informacija« pišejo o tem iz Rima: Največja pozornost in entuzijastično zanimanje občinstva sta bila posvečena zastopnikom »neresenih« provincij, ki so s svojimi v črtno zaviti zastavami otvorili impozantni sprevod. Povsodi, kjer so se pokazale te zastave, je množica kričala: »Živel Trst!«, »Živel Trident!«, »Živel Zadar!«, »Živel Spijet!« — Moglo bi se bilo reči, da je vsa slavnost veljala tem štirim mestom in da je glavno mesto Italije steslavnostjo v novič in izrečno uprizorilo eklatantno politično demonstracijo proti Avstriji.

Ne da se tajiti, da postaja Italija od dne do dne bolj irredentistična. Splošno prepričanje v Italiji je danes, da zveza z Avstrijo ne obstoji več in da prej ali slej mora priti do razdora med obema državama. Glavni vzroki, ki so doveli do te spremembe, so: Afera sv. Jeronima, odklonitev avtonomije južnega Tirola, tržaški nemiri, hrvatske demonstracije v Dalmaciji, zadnja statistika prebivalstva v Avstriji, iz katere izhaja, da je v Dalmaciji italijanski element »tlačen«, nasprotstvo med obema državama glede Albanije. Eden glav. vzrokov je pa bržkone tudi odpoved trgovinske pogodbe, ki se gotovo ne obnovi več tako, da bi imela Avstrija od nje le obšutno škodo. — Za takim prijateljem seve pri nas ne bo nihče žaloval, a da se predrne ital. vlada pred nosom gledati tako izzivajoče demonstracije, dokler je Italija še v trozvezi, je naravnost nečuvstvo.

Iz brzojavk.

Konec obstrukcije v tirolskem deželnem zboru. Tridentinski deželni poslanci so na zadnjem shodu v Tridentu sklenili, da opusté obstrukcijo v prihodnjem zasedanju v to svrhu, da se reši vprašanje o učiteljskih plačah, če prevzame 60 % dežela, 40 % pa občine. — Szello n a g o d b i. V predvčerani seji ogrske zbornice je izjavil ministerski predsednik Szell, da bodo njegova izvajanja o nagodbi kratka, ker ne namerava podati vsega pojasnila prej, dokler ne predloži nagodbenih predlog. Odgovoril bo v današnji seji le na tozadevno interpelacijo poslanca Košuta. — Zbornični predsednik grof Vetter je včera baje nenadoma obolet. Namestoval ga je podpredsednik Kaiser. — Kardinal Parocchi †. Včera j zjutraj ob 2. uri je umrl v Rimu kardinal Lucido Maria Parocchi v dobi 70. let. Rojen je bil 13. avgusta 1833 v Mantovi, kardinal je postal 22 jun. 1877.

Cerkveni letopis.

† Župnik Jurij Žmavo

Slovenci štejemo le malo mož, ki bi se bili za vaestranski krščanski napredek našega naroda toliko trudili, kakor pokojni župnik Žmavo, katerega nam je dne 13. jan. t. l. nemila smrt v Gradcu pokosila. Danes podamo njegove življenje le v kratkih potezah.

Rojen pri Sv. Rupertu v Sloven. Goricah dne 26. marca leta 1843 od imovitih kmečkih starišev se je izšolal v Mariboru. Kot dijak se je vadil tudi v slovenskem pesništvu in je dobil enok kot gimnazijec »Schillerjevo ustanovo« za najboljšo slovensko (!) pesem. Leta 1869, dne 19. julija v mašnika posvečen, je pel v ne-

deljo, dne 9. avg. 1868 v svoji rojstni župniji svojo prvo ali novo sv. mašo, potem je pa dne 20. avg. 1868 nastopil službo II. kapelana v Gor. gradu. Ze 1. dec. 1868 je bil premeščen za kaplana v Remšnik nad Marnbergom. Tam je postal po smrti svojega župnika č. g. Ant. Pirtošek dne 24. apr. 1871 provizor, a je potem še pri novem župniku č. g. Jerneju Loej ostal tam kapelan do 1. jun. 1872. Takrat so ga premestili v Kamco blizo Maribora, kjer je gospodoval sloviti Konrad Seidl, in l. 1878 v bližnji Lembah. Dne 1. sept. 1879 je šel za provizorja k Sv. Marijeti ob Pesnici, kjer je ostal kot kaplan do 4. dec. 1881, ko se je povrnil na visoki Remšnik kot provizor. Dne 22. jan. 1882 je postal remšniški župnik. Dolgi 15 let je sam oskrbljeval gorato župnijo s 1800 dušami in dvorazredno šolo; že med tem časom je olepšal župnijsko cerkev in postavil sv. Pankraciju na divnem Radnu lepo novo cerkev. Mnogo se je bavil, koder je služil, z umno sadjerejo, še ved pa z narodno organizacijo. V ta namen je veliko pisal v resne in šaljive slovenske liste, je ustanavljal in vodil katol. polit. društva, je snoval »Posojilnice« — marenberški je bil več časa načelnik, je marljivo obiskoval volilne shode, vodil volitve in je mnogo pripomogel, da so Slovenci mariborskega okraja se otresli Seidl Brandstätterjevega jarma in so dobili svoje slovenske poslance. Lansko leto je začel, dotlej vedno krepak mož, tožiti o bolečinah v želodcu, pozneje v gol-tancu ali grtancu. Bolezen postajala je vedno hujša, tako, da tudi tekočin ni mogel zvi-vati. Podal se je, poln dobrih nad, meseca decembra k č. usm. bratom v Gradec zdravja iskat, a našel je — smrt. Iz grtanca se je bolezen preselila na pljuča in je tako nepri-čakovano naglo končala delavno življenje. Podli napadi v »Slov. Narodu« in z njim v izdajski zvezi združenih listov so mu grenili zadnje dni življenja. Malo pred smrtjo je še za »Slovenca« pisal odgovor na nasprotniške laži. Zal, da mu je smrt prerano končala življenje! Previden s sv. zakramenti za umirajoče, je dne 13. januv. t. l. proti polnoči č. g. župnik Zmavo mirno v Gospodu zaspal. Njegovo truplo se je dne 15. t. m. zjutraj v bolnišnici čč. usmilj. bratov blagoslovilo in potem pripeljalo na Remšnik, kjer se bo v nedeljo, dne 18. januv. na praznik presv. Imena Jezusovega slovesno izročilo materi zemlji. N. v m. p.!

J—j.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. januarija.

Volitev v Trstu pred durmi. I

Trsta se poroča, da je ondotno c. kr. namestništvo že naložilo mestnemu magistratu, naj zaprične s pripravi za prihodnje volitve v mestni svet, oziroma deželni zbor. Volitve se utegnejo vršiti v mesecu aprilu ali maju. S tem je predstoječa volilna kampanja stopila v svoj prvi štadij. Tržaškim Slovincem se je pripraviti zopet na hude boje. Bog jim daj srečo, da se opozicija iz okolice v bodočem tržaškem parlamentu pomnoži, a da dosežejo napredek tudi v mestu.

Odlikovanje. Občinski odbor v Novi Štiti pri Gornjem gradu je izvolil častnim občanom čast. g. župnika Franc Punterja.

Z Dunaja se nam poroča, da je v včerajšnji seji poslanske zbornice poslanec Povše izročil prošnjo kmetijskega društva v tržaški okolici za državno podporo valed uim.

Načelnik kluba slovenskih štajerskih deželnih poslancev je gosp. profesor Fran Robič.

Častnim občanom je občina Trnovo soglasno izvolila nadučitelja g. Martina Zarnika in to v priznanje zaslug za šolo in občino.

Poroka. Gosp. Filip Hauptmann, učitelj pri Sv. Križu nad Mariborom, se je poročil z gospico Anko Elznik.

V št. Vidu nad Ljubljano bo imelo »Katoliško slovensko izobraževalno društvo« prihodnjo nedeljo, t. j. 18. t. m., ob 3. uri popoldne javno predavanje v dvorani »Rokodelskega društva«. Govoril bo preč. gospod kanonik Ivan Sušnik o potresih. Ker je pouk o potresih zelo zanimiv, posebno še za Šentvidce, ki še zelo čutijo potresne posledke, je vstop k temu predavanju dovoljen vsakemu.

Pri občinskih volitvah v Tinjanu so v II. razredu zmagali Lahoni z večino 24 glasov. V prvem razredu so zmagali Hrvatje. Hrvaško zmago v III. razredu smo že zabeležili.

— **Uljuden poštni odpravnik.** Iz Logatca se piše: Tu imamo na pošti že več let nekega Nemca iz gornje Štirije kot poštne odpravnik. Toda dasi je že toliko časa mej nami, in kljub temu, da se je obdinstvo že večkrat pritožilo proti njemu, vendar je še vedno na svojem mestu. Može je jako oblasten s potujočim obdinstvom. Toliko za danes na adresu našega obdinstva: vanega gospoda poštarja in župana. Tudi veleslavni c. kr. poštni direkciji v Trstu pošlato hočemo več zanimivih črtic uradovanja g. Iv. Morschützsa.

— **Prepovedani izvoz prašičev.** Deželna vlada kranjska razglasi: „Glasom dopisa kr. deželne vlade v Zagrebu z dne 7. januarja 1903, št. 263, je zaradi svinjske kuge prepovedano na Hrvaško Slavonsko uvažati prašiče iz občin Smlednik, Cerklje, Predoslje, Siražišče, Stara Loka okraja Kranj; St. Jurij, Grosuplje, Šmartin okr. Ljubljanske okolice; Krka okraja Litija; Stari trg okraja Logatec; Lesce, Mošnje okraja Radovljica in iz mejnih okrajev Rudolfovo in Kočevje, zaradi svinjske rdečice pa je prepovedano uvažati prašiče iz občine Zalina okraja Litija. To se daje na občno znanje ter obenem razveljavlja tukajšnji razglas z dne 15. decembra 1902, št. 25.899.“

— **Tele s petimi nogami** je povrgla krava posest. Franc Vončina v Opečniku nad Kozjem. Tele, ki je že tri tedne staro, je zdravo. Peta noga mu je prirastena na desni strani nad rebri, nekoliko manjša od drugih, s tremi parklji, ter binglja semtertje.

— **Umrli** je v Solkanu zidarski mojster g. Francišek Marušič. — Umrli je v Kutni gori na češkem g. Avg. Landsinger, c. kr. višji rud. oskrbnik, ki je pred nekoliko leti služboval tudi v Idriji.

— **Zdravje gospe Marije Skrinjarjeve** gre, kakor se »Edinosti« poroča, na bolje. Gospa Skrinjarjeva se nahaja v mestni bolnišnici. V bolnišnico so jo morali prevesti, ker se je zlomljena noga tako slabšala, da je bila velika nevarnost, da jo bodo morali odrezati. Sedaj pa je ta nevarnost popolnoma minola. Zdravljenje bo sicer seveda zahtevalo precej časa, ali najhujše je pri kraju in nevarnosti ni več.

— **Godbeno društvo v Idriji** se snuje.

— **Z gnojnimi vilami** je napadel tapetnik Karol Jerančič iz Most posestnico Marijo Černe in njeno hčer Ivano. Rani je obe.

— **Koroške novice.** Zabolili so stitničarja Homška v Podrožico pri nekem pretepu delavci v levo stran pri Sreča njegova je bila, da je bil debelo oblečen, sicer bi bila rana smrtna. Rano so mu zašili. Sploh so ondi pretepi in poboji na dnevnem ali še bolje rečeno, na nočnem redu. Zadnjič so si delavci zopet puščali nekoliko svojo prevrodo kri in so enemu prerezali trebuh. Prepeljali so ga v bolnišnico v Beljak. Ponesrečeni je Tempov sin Podkrajem. — Dne 3. jan. peljal se je posestnik p. d. Martin iz Št. Ilje v Podrožico. Ko se je vračal domu, prebrnile so se sani in Martin padel je tako nesrečno, da si je zlomil nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico. — Posestnika Mat. Breznik in Jos. Slanič ter hlapec Fr. Libnik v Libužah so se dne 4. okt. min. l. sprli pri spravljanju stelje. Jos. Slanič in Fr. Libnik sta pri tem z vilami pošteno nabila Breznika ter ga telesno poškodovala. Dne 22. dec. min. l. je Slanič dobil tri, Libnik dva meseca ječe. — Po noči od 16. na 17. dec. se je v Keupovem hlevu v Možici zadušil Oberjev konjar Miha Spis. Dne 17. dec. zjutraj so ga našli mrtvega pod konji. Napravil si je zvečer žrjavico, da bi se grel, a ga je omamilo, da je našel nesrečno smrt. — Pravcato mesarsko klanje z nožmi je bilo 4. t. m. zvečer pri Fari pri Prevaljah. Nečloveško so izdelali nekega mladega kmeta. Dobil je menda 32 ran in posebno hudo in nevarno rano na prsih. Le težko bo okrevl. — Kap je zadelo deklo Lizo Pristop. Pri delu se je naenkrat mrtva zgrudila. — V St. Pavlu ob Zili so ob božičnih praznikih tatovi izpraznili cerkveno pučico. — Dela za zidanje železnice preko Karavank bodo oddana še ta mesec. Kmalu začno potem zidati tudi prog. V predoru delo hitro napreduje. — Razpisane so učiteljske službe: Na Bistrici v Rožu in v Hodišah do dne 22. jan., v Vrbi in Domačalah do dne 25. jan., v Skocijanu do dne 1. febr. — Dne 29. dec. je pogorel skedenj J. Loparja Pod Lipo pri Ovbrah. Škode je bilo 4000 K.

— **Rodbinska tragedija v Pulju.** Poštni uslužbenec A. Silič v Pulju je trikrat ustrelil na svojo ženo, o kateri je sumil, da mu je nezvesta. Nato je streljal tudi na se. Može je smrtno ranjen, žena pa lahko. Oba so odpeljali v bolnico.

Ljubljanske novice.

Umrli je danes dopoldne v Leonišču ž. g. Franc Waldecker, župnik v pokoj. Rojen je bil 25. nov. 1821 v Polju, v

duhovnika posvečen 20. februarja 1845. N. p. v m.!

— **Predavanje,** katero je včeraj 15. t. mes. priredila »Deželna zveza kranjskih obrtnih združenj« v prostorih c. kr. umetno-obrtno strokovne šole, je bilo dobro obiskano. Predavatelj gospod ravnatelj Ivan Subić je je najprej v kratkih besedah razvil program svojih predavanj ter omenil, da hoče za vsak motorski tip (parna mašina, plinov motor in elektromotor) porabiti dve do tri ure. Ker je elektrika danes povsod prva na dnevnem redu, je začel z opisovanjem elektromotorja. Kot uvod je v kratkih potezah narisal nekatere temeljne lastnosti elektrike ter označil glavne mere: ampere, volt in watt. Končno se je obrnil do raznih načinov, s katerimi se elektrika proizvaja, ter pokazal, kako se s premikanjem zaključnih žičnih krogov memo magnetov tvori elektrika — prikazni, ki so podlaga električnim strojem. — Prihodnje predavanje bo stoprav čez 14 dni, to je v četrtek, dne 29. januarja, ob 8. uri zvečer.

Nesreča na železnici. Včeraj zvečer je na postaji v Logatcu sprevodnik Franc Ambrož iz Ljubljane, Martinova cesta št. 7, pred poštanim vlakom skočil čez tir in ga je stroj zagrabil in vrغل na stran, da se je prekučnil in si pri tem zlomil levo nogo pod kolonom. Pripeljali so ga v bolnico.

Najdeno in zgubljeno. Franciška Gerčar, gostilničarka v Cerkvenih ulicah št. 19 je našla včeraj v imenovanih ulicah denarnico z manjšo svoto denarja. — Zlato brožo z smaragdov je zgubila neka gospa na poti po Emonski cesti in po Korunovih ulicah do Pred konjušnice. — Na sv. Petra cesti je zgubil neki fiktar denarnico, v kateri je imel okoli 12 kron denarja.

Aretiranje bivšega železniškega uradnika Bivši železniški uradnik Franc Wohinz, ki je pred dnevi si izposodil pri krojaču J. Podkrajniku na Radeckih cestih havelok in ga potem prodal, je bil včeraj aretiran. Wohinz je pisal tudi raznim strankam po mestu beračilna pisma.

Iz bolnice. Lovrencu Bamboču, 58 let staremu delavcu na parni žagi Josipa Petričellija na Rakeku, je žaga odrezala na desni roki tri prste. Prišel je v bolnico.

Podporno društvo tukajšnje c. kr. tobačne tovarne ima svoj letni redni obč. zbor dne 17. t. m. ob 4. uri popoldne v veliki dvorani »Katol. doma«.

Prijet dezertar. Ivan Strajhar, rezervist lovskega polka št. 7, ki je dne 9. t. m. od vojakov pobegnil, je bil doma v Spitaliču v kamniškem okraju prijat. Orožniki so ga pripeljali v Ljubljano in izročili vojaški oblasti, katera ga je vtaknila v zapor.

Vojak ponesrečil. Danes popoldne okoli 1. ure se je vračal oddelk domobrancev z vojaške vaje. Na Sv. Petra nasipu poleg jubilejnega mostu pa je vojak Fr. Mauser tako nevarno padel, da si je razbil čelo, vendar pa ni izgubil zavesti. Vojaki so ga naglo prenesli v bližnjo hišo, kjer so mu obvezali rano in ga kmalu potem z rešilnim vozom prepeljali v bolnico. Obdinstva se je hipoma nabralo veliko število.

I. hrvatsko društvo »Kolo« se je ustanovilo v Ljubljani.

Pevsko društvo »Ljubljana« priredi v nedeljo dne 18. t. m. v areni »Narodnega doma« točno ob 7. uri zvečer zabavno večer. Na vstopu je petje zborov, samospeli s spremljevanjem glasovira, burka v enem dejanju »Ker se je žene bal«, godba itd. Komičen prizor je zelo zanimiv in bode vzbujal pri posetnikih mnogo zabave. Pričakovati je, da se tega večera ne samo člani letošnje društvene plesne šole — za katero je namenjen — udeležijo, ampak tudi vsi p. n. podporni člani in prijatelji društva se tem potkom uljudno vabijo na mnogobrojno udeležbo.

Neroden »zobozdravnik.« Franc Polak, 28 let star iz Studenčic, občina Lesce, hlapec pri Fuchsu na Hribu, obč. Predvor pri Kranju, si je pustil od nekega Zalarja izdreti zob. Zalar mu je pri tem odtrgal precejšen kos čeljusti. Polak je prišel v bolnico, da mu popravijo čeljust.

Oklic radi prodaje mleka v Ljubljani. Danes so se delili po mestu mlekaricam in drugim ljudem listki s sledečo vsebino: »Kako je to, da se še do danes ne izvršuje zakon o porabi nove mere pri prodaji mleka, dasi je bilo po listih objavljeno, kako strogo je bilo to zaukazano. Zato, ker ni tožnikov, tudi ni sodnikov. Ali menite, da bo za vsako mlekarico stal žandar ali stražnik, ki bo pazil, na kakšno mero prodaja mleko?« Kmetijska družba je na željo kmetovalcev storila primerne korake, da so se izdali gledé tega strogi ukazi, sedaj je pa na Vas, da pomagata zakonu do veljave. Združite se, dogovorite se, da boste prodajali mleko na litre; kdor se pa ne udeleži in prodaja še naprej na staro mero, tega pa tožite in kaznovan bo on in tisti, ki mleko kupi. Naj se to v vsaki vasi parkrat zgodi, in videli boste, kako hitro bo pomagalo. Kmet si mora le sam pomagati, drug mu ne bo«.

Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljane. Od 4. do 10. jan. t. l. je bilo 18 novorojenih, 1 mrtvorjen, 19 jih je umrlo, med njimi 2 za jetiko, 4 za vnetjem soplinih organov, 2 vled mrtvoda, 1 vled samomora, 10 za različnimi boleznimi, med njimi 8 tujcev, 9 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 2 za ošpicami, 3 za škrlatino, 1 za tifuzom, 3 za vrtico.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Anatolov dvojniki.

Včerajšnja gledališka predstava je bila srednje obiskana. Temu ni čuda. Kajti Anatolov dvojniki — francoska burka, ki je pri aklimatizaciji za slov. oder izgubila življensko moč — je jedna onih lahkih francoskih modernih dram, ki pri nas vzbude momentne vspehe, in ki ne zabavajo več, kakor jedenkrat. Slovensko gledališče ni še, hvala Bogu, zrelo za take poskuse. Temu vzrok je ta, da pri nas ne vladajo še večinoma velikomestne razmere in tudi naš temperament ne odgovarja naravi francoskih junakov.

Igralci so nas včeraj kakor zadnjič zadovoljili, čeravno je bilo vidno, da je metamorfoza Slovana v temperamentnega Francoza spojena z baš ne lahko premagajočimi težkočami. Igra sama na sebi ne zahteva baš toliko psihologičnih, vsaj ne preveč težkih študij, ampak je vsakemu prosto dano, da po svojem nagibu vlogo individualizira. Ker smo ravno pri francoski dram, prosili bi uljudno slavno intendantco, da bi nas večkrat razveselila s kako krepko slovensko dramo. Vpoštevajoč pred vsem odgojevalni moment slov. gledališča, smo mnenja, da naj bo slovenski oder pred vsem tudi v dram. gojišče čile slovenske muze in ne torišče lahkožive francoske muze. Prepričani smo, da bo obdinstvo kazalo več simpatij in tudi več razuma za sorodne in razumljive razmere in značaje, kakor pa se je pelje v nepoznane velikomestne salone. Slavna intendantca naj se torej nekoliko ozre po report. slovan., pred vsem čeških, hrv. gledišč in vzprizori par onih pristno slovenskih dram, katere sedaj opozorjujejo celi literarni svet. Mislimo, da bo s tem ugodeno i volji širjega obdinstva in intendantci slov. gledišč, kateri ne bo treba vabiti v gledišče z dvomljivimi francoskimi dramami. — Jutri v soboto dne 17. januarja predstavljajo narodno igro »Rokovnjač«. Izvirne vloške pojo Hanuš, Svoboda, Kranjc, Lier. Sodeluje moški in ženski operni zbor. Prihodnja predstava bo v torek 20. t. m.

Razne stvari.

Najnovejšo od raznih strani.

Benetke v nevarnosti. Včeraj je izšla odredba, da se takoj izprazni Markova knjižnica iz dvorne nadvojvodske palače v Benetkah, ker so se v zidu pokazale nevarne razpokline. — Zopet nemiri v kaznilnici so se primerili v Stanislavu. Tudi to pot se je posrečilo vojaštvu nemire udušiti. — Praški Dрозd je spisal tudi nekaj liturgičnih knjig za srednje šole. Češki katehetje so sklenili, da teh knjig sedaj ne bodo več rabili v šolah. — H katoličanstvu numerava baje prestopiti ruski veliki knez Pavel Aleksandrovič. — Umrli je v Parizu izumitelj podmorske ladije, Goubet. — Ameriške premoške kope namerava vlada združenih držav ekspropriirati. — Najnovejši oratorij Perossijev se imenuje »Sodnji dan«. — Aretirani ruski knez. Policija v Genfu je zaprla iz Rusije radi zarote proti carju izgnanega grofa Nakušidce, ker je zakril več sleparij.

Zvijazda spiritistova. V neki gostilni v Debrečinu je potujoč glumač priredil »čarodejno predstavo«. Obdinstvu se je predstavil tudi za spiritista. Premožni kmet Martin Harik je izjavil, da je pripravljen biti »spiritistu« za medij ter je šel s »čarodejnikom« v bližnjo sobo, da bi bil hipnotiziran. Ker dolgo časa ni bilo iz sobe niti spiritista niti kmeta, šli so gostje pogledat, kaj se godi v bližnji sobi, in našli so Hurika nezavednega. Spiritista ni bilo nikjer. Ušel je skozi okno. Poklicani zdravnik je izjavil, da je spiritist Hurika kloroformiral. Ko se je Hurik zopet zavedel, je opazil, da mu je spiritist ugrabil ves denar in zlato uro.

Kaj vse ženska stori. Poroča se, da je slabotna ženska povzročila vstajo proti sultanu v Marokku. Sultan se je zagledal v lepo hčer inspektorja angl. skladišč Mac Leana, ki pa ga ni marala. Da bi se ji dopadel, prišel se je oblačiti po evropski šegi in si sploh navzel vseh dobrik, posebno pa slabih evropskih navad. To ga je pri domačinih silno omrzilo in sedaj je v nevarnosti njegov prestol.

Društvo proti surovim izrazom e osnoval Angiež dr. Greville Melpole.

Društvo bo vzgojevalo mladino in prirejalo javna predavanja. Ako bi se tako društvo ustanovilo tudi v Ljubljani bi imelo v »Narodovemu« uredništvu dovolj opravka.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo so darovali p. n. gg.: J. Ažman, župnik v Gorjah, 10 K. in 60 K kot dar pokojne Ivane Poklukar Zagarjeve. P. Bernard Vovk 4 K, dekan J. Novak v Radoljici 10 K, finančni komisar A. Janežič v Ljubljani mesečnih 6 K, kanonik Sajovic v Ljubljani 10 K, A. Fajfar, župnik v Leskovici, 6 K, Fr. Pešec, župnik na Robu, 4 K, Neimen. 5 K, Krubi av. Antona 5 K, A. Jaklič, vojaški župnik v Zadru, 10 K, kanonik dr. A. Karlin, 20 K, Fr. Demšar, župnik v Št. Vidu pri Vipavi, 10 K, A. Kepic, župnik v Česnjicah, 8 K 80 h. Bog plačaj!

Telefonska in brzjavna poročila.

Obstrukcija v državnem zboru.

Dunaj, 16. jan. V včerajšnji seji državnega zbora so se prigodili tudi mnogi burni prizori in je seja trajala preko polnoči v jutro. Fresl je govoril 4 ure in pol, Klofač je govoril dve in pol ure. Nemci so pričeli na to z dogovorjeno taktiko, da bodo pri nujnih predlogih predlagali konec debate in da bosta generalna govornika kratko govorila. Konec debate je bil sprejet, oba glavna govornika sta bila pristaša nemške ljudske stranke, Hofmann Wellenhof in Novak. Mej splošno razpravo sta izpregovorila samo par besedi. Obstrukcionisti so na to pričeli s stvarnimi popravki, a so govorili tako dolgo, da jim je naposled vsem predsednik vzel besedo. Vmes je razgrajal stari Schönerer. Agrarec Zazworka je predlagal konec seje, a predlog je bil odklonjen. Končno besedo je imel predlagatelj Fresl. Govoril je tri ure. Vse nemci so razgrajali s pokrovi na mizah in klicali, da ne govori k stvari. Podpredsednik Kaiser je končno Freslu odvzel besedo. Sedaj so pričeli razgrajati češki radik., Fresl je tolkel z neko reno. Nujnost Freslovega predloga se je odklonila. Nato sta prišla na vrsto dva češko-radikalna in dva vsenemška nujna predloga o splošnem starostnem in invaliditetnem zavarovanju. Pri utemeljevanju svojega predloga je češki radikalec Choc srdito napadel predsedstvo, radi česar mu je bila odtegnjena beseda. (Zopetni ropot pri čeških radikaleh.) Fresl kriči na ves glas, Vse-nemca Heinisch in Schreiter se odpove-sta besedi za utemeljevanje nujnosti. Češki radikalec Huber utemeljuje nujnost v eno in polurnem govoru. Ostali nemški govorniki so oddali kratke izjave ali se odpovedali besedi, na kar je ob 12. uri 35 minut dobil končno besedo o tem nujnem predlogu češki radikalec Choc.

Dunaj, 16. jan. Obstrukcija čeških agrarcev in socialcev traja dalje. Seja državnega zbora, ki se je pričela včeraj ob 11. uri dopoldne, traja že petindvajseto uro. Seja, ki se je pričela včeraj ob 11. uri dopoldne, je trajala do 7. ure danes zjutraj, nakar se je prekinila za dve uri, nikakor ne zaključila. Pričela se je zopet ob 10. uri dopoldne in traja še vedno. Nemci in vlada hočejo, da parlament zboruje v permanenci, dokler ne reši vseh nujnih predlogov čeških agrarcev. Nemci so pripravljani biti do skrajnosti požrtvovalni, da le ohranijo sedanjí državni zbor, ker sicer se nadejajo, da ako se ne uredé razmere v tem parlamentu, jih čaka kaj slabjšega. Po govoru Körberjevem, ki je dal pojasnila o avstro-ogrski nagodbi, je govoril Zazworka in utemeljeval nujni predlog o ureditvi hudournikov na Češkem. Glavni govornik Nemec Götz je izpregovoril samo par besedi. Walz je predlagal konec debate. Nemec Erb je izjavil, da je nujnejša ureditev hudournikov v alpskih deželah. Glavni proti govornik Nemec Sigmund se je v par kratkih stavkih pridružil Erbovemu mnenju in končal svoj govor. Nujnost je bila odklonjena. Nato je ob 2. uri

prišel češki agrarec Rataj utemelje-
vati svoj nujni predlog. Rataj še
vedno govori.

Dunaj, 16. jan. Rataj je ob 4. uri
popoldne dogovoril. Imenom mlado-
čškega kluba je prišel govoriti posl.
Plaček, ki imenom Mladočehov pro-
testira proti prakticiranju poslovnega
reda podpredsednika Kaiserja napram
radikalcem. Ta mladočška izjava za
radikalce proti Kaiserjevemu nastopu je
važna, ker so doslej Mladočehi obstruk-
cijo mirno gledali.

Dunaj, 16. januarja. Mej vlado
in češkimi agrarci se vrše obravnave,
pod katerimi pogoji bi agrarci odstopi-
pili od obstrukcije. Agrarci zahtevajo
rajoniranje sladkorne pese. Dosedaj po-
gajanja še nimajo vspeha in se nada-
ljujejo. Narodni socialci zahtevajo zni-
žanje sladkornega davka.

Dunaj, 16. januarja. Nekateri
parlamentarci nameravajo predlagati, naj
se nujni predlogi obravnavajo samo ob
gotovih dnevih na teden. Nemške stranke
hočejo sklicati tudi konferenco delega-
tov raznih strank, da se sklene spre-
memba poslovnega reda. Nemci priti-
skajo, da se pri debati o nujnih pred-
logih vpiše toliko nemških govornikov,
da se možnost volitve obstrukcijskih
glavnih govornikov onemogoči.

Velika stavka na Dunaju.

Dunaj, 16. jan. Tukajšnji, kakor
tudi konfekcionarji v Prosnicah so od-
klonili zahteve uslužbenih krojaških moj-
strov in njihovih pomočnikov, radi tega
je stavka prihodnjo nedeljo neizogibna,
ker krojači ne bodo sprejeli ponujenega
jim 13odstotnega zvišanja plače, ampak
hočejo 20odstotno zvišanje in tudi ugo-
ditev vseh drugih zahtev. Krščanski so-
cialci delujejo v prilog krojačem in je
krščansko-socialni poslanec Heilinger
imel sijajen govor, ki je silno razdražil
konfekcionarje. Radi stavke bi bili
konfekcionarji v veliki zadregi, ker se
pričenjajo zdaj naročila za spomladan-
sko dobo.

Dunaj, 16. januarja. Zdravnik je
predsedniku drž. zbora Vetterju prepo-
vedal vdeležiti se današnje seje. Vetter
ima influenco.

Dunaj, 16. jan. Nemško-češke
konference so v nevarnosti. Nemški od-
poslanci se nameravajo od konferenc
absentirati.

Dunaj, 16. jan. Škofom v Kra-
ljevem Gradcu je imenovan princ Ho-
henlohe, kanonik v Kromerizu.

Opatija, 16. jan. Včeraj se je ob
velikanski udeležbi vršilo tekmo vanje v
plavanju v prostem morju.

Lvov, 16. jan. „Przedswit“ pravi,
da je že sestavljen manifest cesarja
Frana Jožefa avstrijskim narodom, s
katerim nalaga vladi, da uredi parla-
mentarne razmere na podlagi take re-
forme volivnega reda za državni zbor
in deželne zборе, ki bo odgovarjala duhu
časa.

Draždane, 16. jan. Girona in nje-
gove namene namerava saški dvor po-
polnoma razkrinkati, ker ima v rokah
pisma, ki kažejo na Gironove sebične
namene. Vesti listov, da bi se omogo-
čilo princezinji občevati z njenimi otroki,
niso resnične, ker dvor ne bo pripustil
nobenega vpliva na otroke od strani
take matere.

London, 16. jan. „Standard“ po-
roča, da so zdravniki odredili, da mora
ruski car nekaj let prebivati radi zdrav-
stvenih ozirrov na jugu Rusije, ker mu
severni zrak škoduje.

Pariz, 16. jan. Senat je volil Fal-
liera predsednikom.

Petrograd, 16. jan. Cesarski ukaz
imenuje velikega kneza Mihaela Niko-
lajeviča predsednikom držav. sveta.

Zitne cene

dné 15. januarja 1903
(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	K 7 81 do 7 82
Rž za spomlad	6 57 „ 6 58
Koruzna za maj-junij 1903	— „ —
Oves za pomlad	6 41 „ 6 42

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 7 73 do 7 74
Rž za april	6 70 „ 6 71
Oves za april	6 17 „ 6 19
Koruzna za maj (1903)	5 85 „ 5 86

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8 20 do 8 75
„ južne železnice	7 70 „ 8 10
Rž	7 — „ 7 20
Ječmen	6 30 „ 7 25
„ ob Tisi	6 30 „ 7 75
Koruzna ogrska stara	7 10 „ 7 20
„ nova	5 80 „ 5 95
Činkvant	7 10 „ 7 25
„ stari	6 60 „ 6 80
Oves srednji	6 55 „ 6 75
Fižol	7 — „ 14 —

Izšla je knjiga

„Lurški čudeži“.

Francoski spisal Henrik Lasér, poslovenil
Fr. Marešič.

Dobiti je v „Katol. Bukvarni“ v Ljubljani,
in v prodajalni H. Ničman.

Cena trdo vezani knjigi 2 K, po pošti
20 h več.

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Dne	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra. v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi.	Nebo	Pada- vina v 24 urah v mm.
15	9. zveč.	747.0	-8.0	sl. zah.	del. jasno	
16	7. jut.	747.0	-9.8	sr. svzh.	jasno	0.0
	2. popol.	747.2	-3.3	sr. vzh.		

Srednja včerajšnja temperatura -4.9° normale, -2.5°.

Dunajska borza

dné 15. januarja.

Skupni državni dolg v notah	101.10
Skupni državni dolg v srebru	100.95
Avstrijska zlata renta 4%	121.10
Avstrijska kronska renta 4%	101.10
Ogerska zlata renta 4%	121 —
Ogerska kronska renta 4%	58.95
Avstro-ogerske bančne delnice 600 gl.	15.53
Kreditne delnice, 160 gl.	690 —
London vista	239.77 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.12 1/2
20 mark	23.42
20 frankov (napoleonidor)	19.06
Italijanski bankovci	95.25
C. kr. cekini	11.30

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Trikrat odlikovan s srebrno svetinjo.

Prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom ter občinstvu
priporočam zajamčeno pristne

čebelno-voščene sveče

Kg. K 4.90

Za pristnost sveč te vrste jamčim s svoto 2000 K.
Voščene zvitke, sveče za pogrebe, stenje in stekla za večno
luč po jako nizki ceni.

Kadilo laorimae Ia	Kg po K 2.40
Kadilo laorimae IIa	„ „ 2. —
Kadilo granis	„ „ 1.20

Za obilna naročila se toplo priporočam

Z velespoštovanjem

1358 9

Naročila nad 20 K
pošiljam prosto stroškov.

J. Kopač, svečar
Gorica, Ulica sv. Antona 7.

Naročila nad 20 K
pošiljam prosto stroškov.

Koledar
katoliškega tiskovnega društva
v Ljubljani za l. 1903
z jako zanimivo in rabno vsebino, z ime-
nikom učencev za več ko 400 solarjev,
z zapisnikom bolnikov, gospodarskim za-
pisnikom itd. stane v „Katoliški
Bukvarni“ krasno vezan 2 K 30 h,
po pošti pošiljan 10 h. več.

Umetnijski zavod
za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.
Izdeluje zlasti:
cerkvena okna
različne izvršitve.
Ceniki in strokovni
svet brezplačno.
Osemkrat odlikovan s prvimi darili

Najlepšo luč

dobite z rabo
tržaškega „Kaiser-Kronen“ kristalnega olja
(varnostni petrolej)

Prednosti: absolutno bel plamen, gori brez duha in je nevnetljiv.

V izvornih posodah konvah po 15 kg kilogram 56 vin.

Zastave za posodo se ne zahteva.

Naročila na deželo se izvrše v zabojih z dvema posodama franko zaboj.

Na drobno liter 48 vin.

1405 8

Zaloga za Kranjsko pri MIH. KASTNER-ju, Ljubljana.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanj-
šega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strebelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih
stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh spekulacijskih
vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor
je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih
glavnih.
134 140